

Sisäministeriö

Rajavartio-osaston lausunto työryhmän esitykseksi eduskunnalle laiksi poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Sisäministeriö on pyytänyt rajavartio-osastolta lausuntoa virkamiestyöryhmän mietinnöstä, joka sisältää luonnoksen hallituksen esitykseksi laiksi poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta ja samalla tehtäisiin tarvittavat muutokset muun ohella rajavartiolakiin (578/2005) sekä kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki ja päihytyneiden käsittelystä annettu laki (461/1973). Ehdotettavan uuden lain soveltamisesta muiden viranomaisten säilyttämien vapautensa menettäneiden kohteluun säädettäisiin edelleen näitä viranomaisia koskevissa erityislaeissa.

Rajavartio-osasto toteaa, että samalla perusteella vapautensa menettäneiden kohtelun tulee olla lähtökohtaisesti yhdenvertaista siitä riippumatta, mikä viranomainen yksilön vapautteen kohdistuvan toimenpiteen suorittaa. Rajavartio-osasto pitää esityksen tavoitteita kannatettavana ja lausuu oman toimialansa osalta lisäksi seuraavaa:

Rajavartiolain 8 luvussa säädetään vapautensa menettäneen henkilön kohtelusta. Rajavartiolain 61 §:n mukaan jollei jäljempänä muuta säädetä, vapautensa menettäneen henkilön kohteluun sovelletaan rajavartiolaitoksessa, mitä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa säädetään. Edellä mainitussa säännöksessä on säädetty myös niistä poikkeuksista, joita poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain soveltaminen Rajavartiolaitoksen organisaatioon edellyttää. Rajavartiolaitoksen säilyttämien vapautensa menettäneiden kohtelusta vastaavat lähtökohtaisesti rajavartiomiehet. Lisäksi säännöksessä viitataan myös eräisiin muihin vapautensa menettäneen henkilön kohteluun sovellettaviin lakeihin. Rajavartio-osasto pitää esityksessä ehdotettuja rajavartiolain 35 d ja 61 §:n muutosehdotuksia sisällöltään asianmukaisina.

Rajavartiolaitos säilyttää vapautensa menettäneitä henkilöitä lähtökohtaisesti vain lyhyitä aikoja, ennen kuin heidät siirretään prosessista riippuen poliisivankilaan, säilöönottoyksikköön tai vastaanottokeskukseen. Poliisi huolehtii siten suurelta osin myös Rajavartiolaitoksen toimenpitein vapautensa menettäneiden henkilöiden säilytyksestä. Rajavartiolaitoksen omat vapautensa menettäneiden henkilöiden säilytykseen tarkoitetut tilat soveltuvat ainoastaan henkilöiden tilapäiseen säilyttämiseen.

Vapautensa menettäneen henkilön säilytystiloista säädetään rajavartiolain 64 §:ssä. Sen mukaan vapautensa menettänyt saa Rajavartiolaitoksessa säilyttää asianmukaisessa Rajavartiolaitoksen esikunnan siihen tarkoitukseen hyväksymässä tilassa. Säilytystilaa hyväksyttäessä tulee ottaa huomioon vapautensa menettäneelle lainsäädännössä turvatut oikeudet ja säilytystilassa tulee olla ympärivuorokautinen vartiointi.

Rajavartiolaitoksen esikunnan hyväksymät säilytystilat ovat varsinaisia toimitiloja, joita tarvitaan Rajavartiolaitoksen tehtävien toteuttamiseen. Säilytystilojen hallinnoinnissa sovelletaan Rajavartiolaitoksen kiinteistönpidosta annettuja käskyjä ja määräyksiä. Aluksilla

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

295 480 171
358 295 480 171

916 044 635
+358 9 160 44635

kirjaamo@intermin.fi
www.intermin.fi

olevien säilytystilojen hallinnointiin sovelletaan aluksia koskevia käskyjä ja määräyksiä. Rajavartiolaitoksen hallinnoimien säilytystilojen sijainti, taso sekä varustus vaihtelevat. Rajavartiolaitoksen esikunta on hyväksynyt säilytystilat rajoitetusti käyttöön siten, että tiloissa voidaan säilyttää vapautensa menettäneitä henkilöitä enintään 12 tuntia. Säilytystilojen kunto ja varustus ovat vaikuttaneet tilojen käyttöön siten, että tilojen hyväksyntä on annettu säilytysajan pituutta rajaamalla. Käytännössä vapautensa menettäneiden henkilöiden säilytysajat näissä tiloissa ovat lyhyitä ja vaihtelevat arviolta yhdestä tunnista muutamaan tuntiin enimmäisajan ollessa kaikissa tapauksissa 12 tuntia.

Ehdotetun poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 8 luvun 1 §:n 3 momentissa säädettäisiin säilytystilan henkilöstön vähimmäismäärästä. Jos säilytystilaan on sijoitettuna vapautensa menettäneitä, vartiointitehtävissä tulisi työskennellä vähintään kaksi henkilöä. Ehdotuksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan momentti koskisi kaikkia varsinaisia poliisin säilytystiloja, joita käytetään vapautensa menettäneiden muuhun kuin aivan tilapäiseen säilyttämiseen ja jotka on hyväksytty poliisin säilytystilaksi 2 luvun 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Epäselväksi jää, koskisiko henkilöstön vähimmäismäärää koskeva säännös sen sanamuoto huomioiden myös tilanteita, joissa säilytyksessä olisi vain yksi vapautensa menettänyt henkilö.

Rajavartio-osasto toteaa, että myös edellä mainitun momentin suhde rajavartiolain säilytystiloja koskevaan 64 §:ään jää hieman epäselväksi. Nykyisellään rajavartiolain 64 § edellyttää ainoastaan ympärivuorokautisen vartiointin järjestämistä. Ehdotetun 8 luvun 1 §:n 3 momentin sanamuoto velvoittaisi kahden henkilön työskentelyä vartiointitehtävässä, mutta perusteluissa on kuitenkin mainittu poikkeuksena aivan tilapäinen säilytys. Rajavartio-osaston näkemyksen mukaan perusteluissa tulisi vielä tarkemmin kuvata sitä, mitä aivan tilapäisellä säilytyksellä tässä yhteydessä tarkoitetaan ja minkä pituinen aika voitaisiin katsoa aivan tilapäiseksi säilytykseksi. Rajavartio-osaston käsityksen mukaan mahdollisuudesta poiketa lakiin ehdotettavasta vähimmäisvaatimuksesta tulisi säätää myös lain tasolla.

Rajavartio-osaston käsityksen mukaan lausunnolla oleva esitys ei jatkossakaan muodostasi estettä vapautensa menettäneiden henkilöiden tilapäiselle säilyttämiseksi Rajavartiolaitoksen säilytystiloissa. Rajavartio-osaston näkemyksen mukaan Rajavartiolaitoksen säilytystilat ovat nykyisellään olosuhteiltaan sellaisia, että perus- ja ihmisoikeuksien mukainen ihmisarvoisen kohtelun vaatimus toteutuu ja säilytystilat ovat sekä turvallisia että säilytysvarmoja. Rajavartio-osasto pitää kuitenkin tärkeänä, että esityksessä vielä selkeämmin tarkennettaisiin sitä, miltä osin uudessa laissa ehdotetuista säännöksistä voitaisiin poiketa silloin, kun on kysymys ainoastaan tilapäisestä vapautensa menettäneiden henkilön säilyttämisestä.

Lakiteknisenä huomiona rajavartio-osasto toteaa vielä, että Rajavartiolaitos kirjoitetaan nykyisellään isolla alkukirjaimella. Tämä tulisi huomioida lausunnolla olevassa esityksessä ja erityisesti säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetun lain (116/2002) sekä rajavartiolain muutosehdotuksissa.

Rajavartio-osaston osastopäällikkö, kontra-amiraali

Markku Hassinen

Rajavartiolyitarkastaja, varatuomari

Silja Hallenberg

Jakelu SM Sisäministeriö
SM PO Lainsäädäntöyksikkö

Tiedoksi SM RO Oikeudellinen osasto
SM RO Raja- ja meriosasto
SM RO Teknillinen osasto